

SYDENFYLL?

KRONIKK

Av: Bergljot Baklien

Jeg sitter på den norske kafeen i Arguineguin, Gran Canaria. Den er en del av den norske klubben, og selv om jeg sammenlagt har tilbrakt et par år på øya, er det første gang jeg er på denne kafeen.

Å være akkurat der samsvarer ikke helt med mitt selvbilde. Selv om jeg bor i en turistgetto, pleier jeg å unngå de norske stedene. Men nå sitter jeg her. Kelneren henvender seg til meg på norsk, og det snakkes norsk ved bordene rundt meg. På tallerkenen har jeg norsk røkelaks og hjemmelaget potetsalat. Ved siden av har jeg det som på et spansk spisested ville hett en *cerveza pequeña*. Det betyr altså et glass med 2 dl øl. Jeg drikker ikke øl til lunsj i hverdagslivet hjemme. Men på alkoholforskerspråk må vel glasset kunne oversettes til en halv alkoholenhet, dvs. temmelig beskjedent. Jeg er alene og har med meg bok, så jeg blir sittende der en drøyt time i sola.

Boka er ikke mer spennende enn at jeg følger med på hva som skjer rundt meg. Like etter meg kommer det en annen alene-dame, omtrent på min alder, dvs. rundt 70, og setter seg ved bordet rett bortenfor meg. I motsetning til meg virker det som hun er en av stamgjestene, i hvert fall er det tydelig at hun kjenner kelneren. Hun er kledd i et helhvitt antrekk som ser nyrstrøket ut. Jeg kommer rett fra stranda og føler meg sjaskete i skitten dongerishorts og utvasket T-skjorte.

Til måltidet bestiller den nyrstrøkne damen en flaske vin. Da våkner alkoholforskeren i meg: En hel flaske vin? Til denne enslige damen? Klokka tre på dagen? Er ikke det litt mye? Jeg fortsetter å ha blikket i boka, men samtidig følger jeg med på tilstanden ved nabobordet. En tekstbok i samfunnsvitenskapelig metode ville kalt det skjult observasjon. Det stilles viktige etiske spørsmål ved metoden, men den

kan tillates hvis det skjer på en offentlig arena. Jeg bestemmer meg raskt for at den norske kafeen uten tvil er både åpen og offentlig og sender hyppige, men diskre sideblikk til nabobordet.

Etter drøyt tre kvarter er vinflasken hennes tom. Oi, tenker jeg, hadde det vært meg, så ville jeg nå vært «åpenbart påvirket», for å bruke uttrykket fra den norske alkoholloven. Men når damen konverserer med kelneren, høres stemmen stadig ut. Når hun reiser seg for å gå, er det uten støtteskritt. Hun både beveger seg og ser ut omtrent som da hun kom. Jeg vakler mellom å være imponert og å tenke bekymrede tanker om at du skal ha en del drikketrening for å være upåvirket etter å ha satt til livs en hel flaske vin på 45 minutter.

Jeg har aldri forsket på eldres alkoholkonsum, og slett ikke på hvor mye de drikker i dette rare landet «Syden». Men jeg vet at vi som er eldre nå, drikker mer enn de som var eldre før, og at eldre tåler alkohol dårligere enn yngre. Jeg vet også at både forbruket og omfanget av alkoholskadene øker når prisene er lave og tilgjengeligheten stor. Er det noe som kjenner ut som alkoholmarkedet sørpå, i hvert fall her på Gran Canaria, er det at det er billig og tilgjengelig så å si når som helst og hvor som helst. Det er mange nordmenn på Gran Canaria. Mange er pensjonister som bor i Arguineguin eller Puerto Rico hele vinteren. Mange av oss har relativt god råd og tilsvarende kjøpekraft. Dette skulle med andre ord bety et høyt konsum og mye problemdrikking blant norske kanaripensjonister.

Bergljot Baklien har blant annet vært forsker ved Statens Institutt for Rusmiddelforskning (SIRUS). Hun er nå pensjonist og har et feriested på Gran Canaria.

Det kan være atskillige lårhalsbrudd spart ved at eldre folk oppholder seg på Kanariøyene istedenfor på norsk hálke om vinteren. Men kanskje det oppveies av en økning i alkoholskadene? Jeg vet ikke. Jeg går lite ut om kvelden, og det er for langt mellom de tilfeldige observasjonene mine. De norske jeg har rundt meg der jeg holder til i Puerto Rico, ser ut til å være turgåere og ikke barvankere. Jeg bor aller øverst, mot turområdene, og i god avstand fra drikkestedene. Jeg vet selvfølgelig ikke hva som konsumeres bak lukkede dører i leilighetene rundt meg, men jeg har aldri sett berusede folk der.

På vei hjem fra Arguineguin er jeg innom den store matbutikken på det lokale senteret. Butikken har stadige tilbud, ikke minst på varer som i Norge ville ha blitt solgt bare på Vinmonopolet. Tilbudene annonseres over høyttalere inne i butikken, og kunnngjøringene er selvfølgelig tilpasset de språk de antar dominerer blant kundene. Først blir det kommunisert på spansk. Så kommer det samme budskapet (antar jeg) på dansk. Til slutt kommer det uttrykt med en vennlig og overbevisende norsk stemme. Jeg lar meg ikke friste og holder meg til handlelisten, der

det står kaffe, brød og doruller. Men det jeg lurer på, er hvorfor man har valgt en umiskjennelig nordlandsdialekt til den norskspråklige annonseringen? Kan det være et bevisst valg? Eller var det bare tilfeldig at det kom en nordlending forbi da de lette etter noen som kunne fortelle at whisky selges til redusert pris?

Slike spørsmål undres jeg over mens jeg sitter på terrassen min og ser solen synke i havet. Jeg lurer også på hvor mye norske pensjonister egentlig drikker mens de er her. Drikker de mer brennevin, og eventuelt hvor mye mer, når rusmiddeltilbudet annonseres av en mild og vennlig nordlending? Dessuten tenker jeg på damen ved nabobordet på den norske kafeen. Hva gjorde hun etter at hun gikk derfra? Gikk hun hjem og drakk mer?